

JAARVERSLAG IVN HARDENBERG

2010

Inhoud:

1: Voorwoord

2: Het secretariaat

Taken van het bestuur

Samenstelling van het bestuur

Werkgroepen en contactpersonen

Rooster van aftreden

Bestuursactiviteiten

3: Werkgroepen

Landschapsonderhoud

Nestkasten (bijlage)

Padden en amfibieën

Paddenstoelen

Planten en vlinders

Steenuilen

1. Voorwoord

Een jaarverslag van een nieuwbakken voorzitter.

Net als mijn voorganger Wiebe Tolman, draag ik de natuur en I V N een heel warm hart toe.

Zeker bij een club die nog steeds groeiende is. In 2008 is het 250e lid ingeschreven, eind 2009 het 300e lid.

Op naar de 350 leden was mijn kreet bij mijn aantreden. Het is bijna zover.

De Standplaatsen bij de Landbouwdag, Oranjestad, Boerenmarkt en Welkoop met onze nieuwe opvallende kraam, hebben ons veel nieuwe leden opgeleverd.

De informatie over jullie vereniging is op zo'n dag 100 % geloofwaardig.

Onze leden zijn op diverse fronten weer actief geweest.

Ik noem:

Vrijwilliger bij het landschapsonderhoud, controle paddentunnels, vrijwilligers in De Koppel, Nestkasten, Steenuilen en kleine broedvogels, paddenstoelen, monitoren vlinders en libellen, wilde planten, Dassen Platform Vechtdal, het opzetten natuurdatabank in De Koppel, de bezorgdienst DE HOMMEL, P.R. en redactie en niet te vergeten de natuurgidsen.

De excursies werden goed bezocht.

Ook ondergetekende mocht toetreden tot de gidsen van het Landelijk IVN met het behalen van het begeerde diploma in mei 2010.

Met pensioen, of in-de-VUT-gaan, dat geldt voor velen die zijn geboren na 1945, en je dan melden bij één van onze werkgroepen, zoals Landschapsonderhoud, is een mooi vervolg na een actief leven bij een bedrijf. Bij het IVN mag je werken in de natuur, het is geen moeten.

Vijf leden zijn al 25 jaar onafgebroken lid van onze afdeling. Mensen van het eerste uur.

Onze jeugdleden, kwamen door samenwerking met de Koppel ook redelijk aan hun trekken. Een nieuwe coördinator dient zich aan.

Door het jaarverslag te lezen, krijgt U meer informatie over IVN- afdeling Hardenberg/Gramsbergen.

TINUS EKKELENKAMP.

2. Het secretariaat

Taken van het bestuur

De IVN vereniging stelt zich ten doel binnen haar werkgebied:

- Ertoe bij te dragen dat de bevolking zich bewust wordt van de relatie tussen de mens, zijn cultuur en de levende en niet-levende omgeving;
- Mogelijkheden te scheppen voor het tot stand komen van deze bewustwording, via zelf beleven, zelf ontdekken en kennisverrijking;
- Te bevorderen dat de mensen in het algemeen en met name ook zij, die geroepen zijn tot besluitvorming in colleges, instanties, en welke overheidsorganen dan ook, op grond van deze bewustwording gemotiveerd kunnen kiezen voor de wijze waarop nu en in de toekomst behoud en verbetering van de kwaliteit van natuur en milieu tot uitdrukking worden gebracht in hun handelen;
- Een bijdrage te leveren aan de ontwikkeling van natuur- en milieubesef, hetgeen wil zeggen dat mensen zich medeverantwoordelijk voelen voor en in harmonie wensen te leven met andere levende wezens en de stoffelijke wereld;
- Zoveel mogelijk mensen die de hiervoor genoemde doelstelling onderschrijven, de gelegenheid verschaffen als werkende leden deel te nemen aan de activiteiten van het IVN;
- Daadwerkelijk mee te werken aan de bescherming van natuur, het landschap en het milieu;
- Verenigingen, stichtingen of anderen die werkzaam zijn op het gebied van natuurlandschap- of milieubescherming, te adviseren, te ondersteunen of er daadwerkelijk mee samen te werken.

Het bestuur zal de leden blijven enthousiasmeren voor deelname en betrokkenheid tot de werkgroepen en activiteiten. Om de binding van/met de leden te optimaliseren zal er jaarlijks een bijeenkomst in informele sfeer verzorgd worden.

Het bestuur zal trachten het saldo op een aanvaardbaar niveau te houden.

De werkgroepen kunnen materialen e.d. aanschaffen om hun werkzaamheden te verrichten.

Een meerjarenbegroting wordt wenselijk geacht.

Aanvullende middelen, zoals donateurs, subsidiënten, e.d., zullen worden aangewend om kosten voor projecten te financieren.

Enkele bestuursleden/leden zijn naar diverse bijeenkomsten van de gemeente Hardenberg geweest in het kader van natuurbeheer/biodiversiteit/waterplan/inrichting parkjes en tuinen/behoud natuurgebieden.

Samenstelling van het bestuur

Het bestuur bestond na de ledenvergadering uit de volgende personen:

- Voorzitter: Tinus Ekkelenkamp
- Secretaris: Annemarie Hutten
- Penningmeester: Yolande van der Aa
- 2° voorzitter: Gerrit Hankamp
- 2° secretaris: John Roeden
- Alg. bestuurslid: Jan Achterkamp
- Alg. bestuurslid: Henk van der Lichte

Werkgroepen en contactpersonen

In het jaar 2010 waren de volgende werkgroepen met coördinatoren actief:

- Excursies/wandelingen: John Roeden
- Werkgroep Jeugd: vacant

- Werkgroep Landschapsonderhoud: Wiebe Tolman
- Werkgroep Nestkasten zangvogels: Herman Hijink
- Werkgroep Padden/amfibieën: Marinus Oogjes
- Werkgroep Paddenstoelen: Gert Diepeveen
- Werkgroep Planten: Bauk Reitsma
- Werkgroep websitebeheer: Harry Kruiper
- Werkgroep Steenuilen: Kees van Kleef
- Werkgroep Vleermuizen: Jan van Hoek
- Werkgroep Vlinders: Bauk Reitsma
- Werkgroep Zoogdieren: Berry Veltink

In het jaar 2010 waren de volgende contactpersonen actief:

- Voor Bijen/insecten: Gerrit Hankamp
- Voor Roofvogels: Gerrit Hankamp
- Voor Natuurgebieden: Gerrit Hankamp
- Voor Weidevogels/vogels algemeen: Wiebe Tolman.

In het afgelopen jaar is het verenigingsblad De Hommel weer vijf keer uitgegeven.

Veel informatie over bepaalde onderwerpen, veel artikelen over onze activiteiten en regelmatig een stukje van en over de jeugd. Ook wordt er door Jacqueline Slootweg met bekende en actieve IVN-ers uit onze afdeling een interview afgenomen. Een manier om de personen ook eens van een andere kant te belichten.

Zo werd het blad iedere keer weer een bron van informatie.

Ons lid Harry Kruiper onderhoudt de prachtige website voor onze afdeling.

Het ledenbestand.

De nieuw aangemelde leden krijgen een welkomstpakket van de Mariet ter Wijlen, zij beheert de ledenadministratie.

Kor te Velde is erelid van onze afdeling.

Het jaar 2010 werd afgesloten met 320 leden en huisgenoten, 54 jeugdleden en 30 donateurs.

Rooster van aftreden

In het jaar 2010:

- Secretaris
- 2^e penningmeester

In het jaar 2011:

- Penningmeester
- 2^e voorzitter
- algemeen bestuurslid

In het jaar 2012:

- Voorzitter
- 2^e secretaris

Een bestuurslid kan 3 jaar in het bestuur actief zijn.

Maximaal kunnen dit twee aaneengesloten periodes zijn van drie jaar.

Tussentijds kan men altijd aftreden.

Bestuursactiviteiten

In het verslagjaar is het bestuur vier keer bijeengekomen. Twee keer heeft het bestuur met de coördinatoren/contactpersonen van de werkgroepen en de natuurgidsen vergaderd. Verder heeft het dagelijks bestuur via e-mail regelmatig contact en zijn er enkele korte vergaderingen gehouden. De districtsledenvergaderingen in het voorjaar en najaar van 2010 zijn bezocht door een afvaardiging van het bestuur. Het consulentenschap NME van het IVN wordt door het NMO uitgevoerd in de persoon Marijke Wester. Zij zal de contacten met de afdelingen in Overijssel onderhouden.

De Koppel.

De excursies van onze vereniging worden vanuit De Koppel gestart. De cursussen worden gehouden in het natuuractiviteitencentrum. Ook werden er weer veel lesmiddagen voor scholen georganiseerd in samenwerking met De Koppel. Onze afdeling presenteert zich in De Koppel in de vorm van een 'kijkdoos'. Verder zijn er enkele leden actief als vrijwilliger. De jeugdafdeling heeft in samenwerking met De Koppel excursies en activiteiten georganiseerd. Onder de bezielende leiding van Gert Diepveen is er een groepje IVN-ers bezig hun kennis over paddenstoelen te vergroten. Vele middagen zijn ze in De Koppel actief geweest met het determineren van paddenstoelen.

Project Biodiversiteit in De Koppel

In de natuurdatabank Reest- en Vechtdal worden Flora en Fauna waarnemingen in de gemeente Hardenberg opgeslagen. In de werkgroep beheer van deze natuurdatabank participeren: Immy van Huizen, Jan Achterkamp en Bauk Reitsma. De groene groepen in De Koppel willen graag vastleggen hoe de flora en fauna in de gemeente Hardenberg zich ontwikkeld. Het gezamenlijk inventariseren zorgt voor een breder beeld in het gebied. Kwetsbare populaties kunnen beter beschermd worden en de ontwikkeling kan worden bijgehouden. In dit kader zijn er voorbereidingen gestart om een cursus Flora en Fauna inventariseren op te zetten. De docenten van deze cursus zijn: John Roeden, Baukje Reitsma en Herman Hijink van het IVN en Egbert Pullen van de SNNO.

Activiteiten van het IVN-district en het landelijk IVN.

IVN Campagne 2011 – 2013 Hoeveel natuur heeft een kind nodig?
Het doel van deze campagne is om IVN afdelingen en ondersteuners toe te rusten met methodieken en vaardigheden die gebruikt kunnen worden bij hun keuzes voor een groene en duurzame omgeving. Zij zal zich daarom niet alleen op natuur richten maar ook relaties leggen naar milieu, landschap, leefomgeving en duurzaamheid.
Het districtsbestuur is slapende en daardoor zijn er geen activiteiten ontplooid in 2010.

3: Werkgroepen

Werkgroep Landschapsonderhoud

In het verslagjaar mochten we 3 nieuwe vrijwilligers begroeten, die alle drie al veel uren met ons meewerkten. Bovendien ontpopte één van deze medewerkers zich als een technisch persoon die alle onderhoudswerk van de kettingzagen voor zijn rekening nam. Hiervoor alle hulde Jan!

Ondertussen heeft de groep een zodanige omvang genomen, dat er vaak gewerkt wordt in 2 afzonderlijke groepen. En het aantal vrijwilligersuren werd dan ook wederom met ruim 200 uren uitgebreid.

Door slechte weersomstandigheden moesten we nogal eens uitwijken naar De Steenuil, vandaar het relatief groot aantal uren voor dat project. En de werkzaamheden in Collendoorn zijn omvangrijk en divers en dit zal de eerste jaren ook nog wel aanhouden.

Van Staatsbosbeheer en Landschap Overijssel kregen we veel lof over de wijze waarop we voor deze organisaties het werk hebben verricht.

Tijdens de werkzaamheden hebben zich (gelukkig) geen ongevallen voorgedaan. Alle medewerkers kwamen in het bezit van de vereiste veiligheidskleding, in de vorm van veiligheidslaarzen, werkhandschoenen, veiligheidshelm en een IVN bodywarmer.

Verder kregen alle medewerkers voor hun inzet een certificaat van de Commissaris van de Koningin in Overijssel.

Van elk project werden de gewerkte uren nauwkeurig bijgehouden. Het totaal generaal van deze urenstaat ziet er als volgt uit:

Bosje Veldsink (prunus verwijderen in part.bos)	:	45
Collendoorn kruidenrijk veld aanleg en onderhoud	:	36
Collendoorn bosonderhoud en heide uitbreiden	:	636
Garsteneiland Gramsbergen, parkonderhoud	:	42
Gemeentebos bos- en heideveld onderhoud	:	108
Klimbergbos en Schreursven onderhoud	:	72
Kampmanskuiltjes dennen verwijderen	:	93
Knotwilgen Bergentheim (bij particulier)	:	30
Koppeltuin maaiwerk en vijver opschonen	:	120
Natuurwerkdag Vipera in samenwerking met SBB	:	103
Nestkasten timmeren en plaatsen /	:	39
Nieuwe Veen bos dunnen en paden vrijmaken	:	63
Paddenscherp vrijmaken van bladafval e.d.	:	33
Parkje Hazenbos tuinonderhoud	:	24
Particulier onderhoud houtwal Anergieven	:	12
Rheezerbelten prunus verwijderen	:	279
Schoonmaakactie Collendoorn (eenmalig)	:	21
Steenuil, div.werkzaamheden en hout verwerken	:	787
Vipera project Staatsbosbeheer, terrein opschonen	:	<u>126</u>
TOTAAL	:	2669

Alle medewerkers hartelijk dank voor jullie inzet!

Wiebe Tolman, coördinator vrijwillig landschapsonderhoud bij het IVN.

Heideplaggen in Collendoorn

Onderhoud heide Klimbergbos

Een koude klus is het knotten van wilgen

Werkgroep amfibieën reptielen

De voorjaarstrek begon al vroeg, half februari werd het warmer.

Helaas bleven aan de Rheezerweg de telemmers leeg

Bij ons begon de trek pas begin maart. Toen kwamen de eerste padden en kikkers in de telemmers terecht.

De padden en kikkers trekken het liefst boven de 7gr en met een luchtvochtigheid boven de 75%.

De aantallen bleven weer achter bij voorgaande jaren.

Soorten	Aantallen
Padden	18
Bruine kikkers	2
Groene kikkers	9
Totaal amfibieën	29

Het informatiebord over de amfibieën reptielen wordt in het voorjaar van 2011 geplaatst.

Ondanks de lange koude winterperiode hoopt de werkgroep op een beter resultaat in het voorjaar van 2011.

Dank aan allen die weer geholpen hebben met het overzetten.

Namens de werkgroep
Marinus Oogjes.

Heikikker

Werkgroep paddenstoelen

De enthousiaste leden van de werkgroep hebben in 2010 veel inventarisatiewerk verzet.

In een kort tijdsbestek moest er veel gedaan worden. Er zijn nu zes officiële meetvakken. Een meetvak kan circa 1000 m² zijn. Vanaf augustus wordt er geteld, in principe 1 keer per maand.

Waar wordt dan opgelet?

Menno Boomsluiters, landelijk coördinator bij de Mycologische vereniging, heeft de groep op weg geholpen.

Ook kan de groep meedoen aan de excursies die worden georganiseerd voor de tellers.

Belangrijke punten voor het tellen zijn:

- Alleen de soorten uit de gids voor de paddenstoelen in het meetnet worden geteld. Dit zijn aandachtsoorten en indicatorsoorten.
- Het aantal vruchtlichamen is belangrijk.
- Tellen kan in principe in een heel paddenstoelenseizoen gedaan worden. Vaak 1 keer per vier weken.
- De waarnemingen en de bezoekdata worden genoteerd op een telformulier. Dit formulier wordt naar de Mycologische Vereniging gestuurd.

En dan het determineren. Ook een vak apart.

Vind je een onbekende paddenstoel dan noteer je de voor determinatie belangrijke kenmerken. Via de determinatiesleutels breng je de paddenstoel op naam.

Twee avonden en een middag heeft Wim Ligterink ons hierbij geholpen.

Maar in onze gemeente is één prachtig meetvak, namelijk de tuin van Henk Germers in Schuinesloot. Wat een feest was het om daar te zoeken naar paddenstoelen.

In 2010 heeft de groep weer enthousiast de 'plotjes' geteld.

In 2011 gaan de leden gewoon door en dan zullen ze zich afvragen wat er dit keer zal staan.

Nieuwe soorten misschien? Laat een trouwe soort het afweten? Soorten zijn vaak constant aanwezig, andere slechts een beperkt aantal jaren. Het mycelium kan kortstondig aanwezig zijn of de omstandigheden zijn niet optimaal voor het produceren van een vruchtlichaam, de paddenstoel dus. Paddenstoelen hebben niet het eeuwige leven!

Paddenstoelen vind je het gehele jaar door, vrijwel overal kun je ze wel vinden. Jaja ook in je huis dus!!

Circa 5000 soorten leren kennen is een onmogelijk opgave, laat staan onthouden.

Het motto is dus:

Blijven studeren, onderzoek met loep en microscoop. Gefascineerd zijn door hun mysterieuze leefwijze, hun kleuren- en vormenrijkdom, geur, smaak en ander bijzonderheden.

Baukje Reitsma/Gert Diepeveen

Het microscoopwerk. De wondere wereld van de Schotelkluifzwam.

De Aardster in de tuin van Henk Germers.

Groepsleden luisteren naar Wim Ligterink.

Werkgroepen Planten en Vlinders.

Vlinders

In het jaar 2010 is de werkgroep een beetje in slaapstand geweest.

In de tuinen en in gebiedjes in de gemeente Hardenberg zijn mondjesmaat tellingen gedaan.

Wiebe Tolman heeft geteld op zijn vlinderroute uitgezet in Collendoorn op de voormalige vuilstortplaats. In Collendoorn vlogen ook deze zomer uiteraard weer vlinders.

Het jaar 2010 was vergeleken met 2009 een normaal vlinderjaar.

In de gebiedjes Noord en Zuid Meene in Gramsbergen zaten weer rupsen op het Jakobskruid van de Sint jacobsvlinder. De vlinder is er ook weer gezien.

In deze gebieden vlogen in 2010 ook weer Breedscheenjuffers en Bandheidelibellen.

Iedereen kan in principe meedoen met vlinders tellen en doorgeven. Via de website www.telmee.nl van de Vlinderstichting kan men zijn waarnemingen doorgeven.

Planten

De plantenwerkgroep heeft inventarisaties gedaan in het gebied de Lange Kampen in Brucht. Dit gebied moest worden geïnventariseerd i.v.m. de cursus die in 2011 gegeven wordt door de werkgroep beheer natuurdatabank Reest- en Vechtdal van De Koppel.

Grote kattenstaart, Egelboterbloem, Lange ereprijs, Echte koekoeksbloem, Moerasspirea en plakaten Vogelpootje, de kleine en overblijvende Hardbloem, Zandblauwtje en het Viltkruid waren enkele van de planten die er zijn gezien.

Een bijzondere waarneming was (waarschijnlijk) een paartje Grauwe Klauwier. De omstandigheden, planten en insecten, zijn door verbeterd beheer gunstig geworden voor deze vogels.

De Lange Kampen zijn nu verbonden met het gebied 'nieuwe natuur' in Brucht. Met onder meer de aanleg van nieuwe natuur, natuurvriendelijke oevers, nevengeulen en poeltjes ontstaat een betere leefomgeving voor planten en dieren. John Roeden, Herman Hijink, Henk Germers, en Baukje Reitsma hebben in het gebied deze zomer 5 keer geïnventariseerd. John, Herman en Baukje gaan samen met Egbert Pullen in 2011 een inventarisatie cursus geven voor belangstellenden.

Alle waarnemingen worden ook doorgegeven aan de werkgroep van de natuurdatabank Reest- en Vechtdal (voorheen KISAL) in De Koppel. In deze database worden de waarnemingen opgeslagen.

Bauk Reitsma.

Henk Germers en Baukje Reitsma in natuurgebied in Brucht

De Grauwe Klauwier mnl en vrl

Werkgroep Steenuilen

Meldden we in het vorige jaarverslag nog dat we de indruk hadden bij lange na nog geen volledig beeld te hebben van het voorkomen van de Steenuil binnen ons werkgebied, dit jaar is het niet anders. Nog steeds kunnen we ons niet aan de indruk onttrekken dat er meer Steenuilen voorkomen dan dat we in alle redelijkheid denken. Ook dit jaar zullen de cijfers dus met de nodige korrels zout genomen moeten worden.

Op basis van de beschikbare informatie hebben we het min of meer zekere vermoeden van 33 territoria. Niet van alle territoria hebben we kunnen vaststellen of er ook daadwerkelijk gebroed is. Vaak was de broedplek niet bekend.

Slechts 10 % van het nestkastenbestand bleek in gebruik door de Steenuil¹. Naast deze 16 kasten werd nog 1

broedsel in een gebouw gecontroleerd. Slechts 1 broedsel bleek niet-succesvol en mislukte in de ei-fase.

In totaal zijn 43 eieren geteld, welke hebben geresulteerd in 33 jongen. Van deze 33 jongen zijn er 29 succesvol uitgevlogen. In totaal 28 jonge Steenuilen zijn met de hulp van Han Bouman uit Beerzerveld voorzien van een aluminium ring van het Vogeltrekstation. Hiermee is de vogel als individu te herkennen, hetgeen mogelijk kan leiden tot leuke (lees: interessante) terugmeldingen.

Het afgelopen jaar is de samenwerking met de provinciale Kerkuilenwerkgroep geïntensiveerd. Teneinde te voorkomen dat verschillende “vogelaars” bij dezelfde mensen over het erf komen, zijn maatwerkafspraken gemaakt met de provinciale Kerkuilenwerkgroep. Hierdoor komt het voor dat onze Steenuilenwerkgroep ook sommige Kerkuilenkasten controleert, en vice versa.

De plannen die we hadden om een nestkast van een webcam te voorzien (en de beelden daarvan als PR-activiteit te koppelen aan de IVN website en de lokale omroep) zijn nog niet van de grond gekomen. Wellicht dat het komende jaar op dit onderdeel tot meer resultaat zal leiden.

De leden van de Steenuilenwerkgroep hebben over het algemeen één ding gemeen, en dat is tijdgebrek. Meestal wordt het Steenuilenwerk ‘erbij’ gedaan, en dat is in het geheel niet erg, voor zover er maar goede afspraken worden gemaakt en nageleefd. Zo zal er voor het komende seizoen weer een andere werkverdeling moeten worden gemaakt omdat anders sommige kasten niet meer gecontroleerd gaan worden. Ik heb er het volste vertrouwen in dat het goed gaat komen.

Rest mij om de werkgroepleden Bauk Reitsma, Berry Veltink, Bert Stegeman, Cees Bol, Gerrit Jans, Hendrik Jan van der Veen, Henk Kelder, Manfred Ribberink, Marinus Oogjes, Pim Weurman, Tinus Ekkelenkamp, Vivian Kofflard, Wiebe Tolman en Wim Snoeijink van harte te bedanken voor hun inzet voor het Steenuiltje. Kees van Kleef

¹ Als je af moet gaan op de meest voorkomende soort die gebruik maakt van de Steenuilnestkasten kunnen we ons beter de Spreeuwenwerkgroep gaan noemen 😊.

Maart 2011.